

Bálint Ferenc rézkarca, C3/C5

Szabó Lászlót). Közben bejáratos lettem az Alföldi Nyomdába és a Szabadság Lapnyomdába, ahol a fa- és linóleummetszeteiket sokszorosították, és az ott kapott darabokkal szépen gyarapodott a gyűjteményem. Már kezdett kialakulni a rendezési módszer, a tárolás módja, olvastam a szakirodalmat, kerestem, kutattam a hazai ex libris múltját, és az alkotók életútja is érdekelni kezdett. Elindult valamiféle nyitás a grafikai kultúra felé az életemben.

1973 tavaszán a Debreceni Kollégium Könyvtárának folyóirattárosa lettem. Napi munkám mellett időt fordítottam arra, hogy a könyvtár állományát ebből a szempontból is tanulmányozzam. Ebben segítségemre volt a már több évtizede raktárosként dolgozó Sóke bácsi. Ő katalógusok tanulmányozása nélkül is hozott elő hazai és külföldi ex librisekkel jelölt könyveket a raktárból. Ezekről fényképeket készítettem Baracsi Károllyal, mert akkor már elhatároztam, hogy foglalkozom az ex libris történetével, keresni fogom azt a vonulatot, mely megmutatja, hogy az ex libris miként lett a legdemokratikusabb grafikai műfaj mint a képzőművészeti alkotások gyűjtésének egyik lehetősége.

1973 májusában a Pedagógiai Művelődési Házban Menyhart József és Józsa János grafikusok, Nagy Dezső és Lengyel Zsuzsa (komádi tanárnő) gyűjtők 35-40 taggal megalapították a debreceni gyűjtőkört. A tagok a régi gyűjtőkből, grafikusokból, főiskolai hallgatókból, középiskolásokból és könyvtárosokból kerültek ki. Magam is csatlakoztam, és ettől az időtől lettem aktív gyűjtő: egymás után készültek nevemre és családom nevére a különböző technikájú és témájú ex librisek hazai és határainkon kívül alkotó művészek munkájaként. Az első, nevemre készült ex librist a debreceni Várkonyi Károly grafikus készítette. Ez az alkotás ma is legkedvesebb darabja gyűjteményemnek. Készült már csereanyagom, kialakultak levelező kap-

Várkonyi Károly fametszete, X2 (1973)

csolataim, gyűltek az ex librisek és az alkalmi grafikák, és egyre több gyűjtővel és művésszel kerültem ismeretségbe, kötöttem barátságot.

Folyamatosan bekapcsolódtam a hazai találkozók munkájába (Cegléden, Pécsset, Szegeden, Szombathelyen, Budapesten), majd a debreceni találkozó szervezője lettem az Ajtósi Dürer Ex Libris Gyűjtőkör szervező titkáráként. Néhány külföldi kongresszusra is eljutottam, részben mint gyűjtő

– saját költségemen –, részben mint a hazai gyűjtőtársadalom egyik hivatalos képviselője (Lugano, Linz, Mönchengladblatt).

A hajdani véletlen találkozás nyomán szenvedélyes ex libris gyűjtő lettem. Kialakult egy házi képtáram, mely engem és barátaimat szebbnél szebb és ötletesebbnél ötletesebb kisgrafikai munkákkal gyönyörködtet.

Lenkey István

II. KÖZÉPISKOLÁS KISGRAFIKAI PÁLYÁZAT ÉS KIÁLLÍTÁS DEBRECENBEN

Ha egy tárgyat kell megnevezni, ami mindenkinek egyet jelent: az a KÉP, amelynek értelmi és üzenettartalma van. A világon mindenhol megértik üzenetét, így ez által világnyelvvé válik.

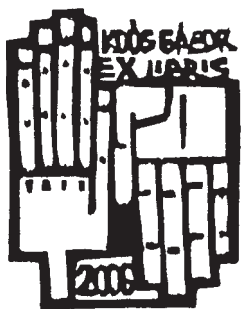
Király Zoltán költő-műfordító így vall erről: „a könyvjegy, az ex libris varázsa elsősorban abban rejlik, hogy sokszorosíthatósága ellenére eredeti műalkotás, könnyebben hozzáférhető, mint pl. az olajfestmény, kiváló grafikusművészek is készítik, így magas művészi értéket képvisel. Tenyéryni felületén gyorsan tudja követni az élet jelenségeit.”

Szélmalom. Hegyi János linómetszete, X3 (2007)

Ezenkívül jellemző még rá a kapcsolatteremtő képesség: embereket, nemzeteket köt össze, nemzeti kultúrákról ad hírt, s mindezek felül az ön- és közművelés fontos része, mind ma, mind a jövőben.

Örömmel üdvözljük, hogy a kisgrafika történetéből is oly jól ismert Ajtósi Dürer Céh városa, a „cívis” Debrecen adott helyet a fiatalabb nemzedéknek, jelen esetben a középiskolás „művészpalántáknak”, hogy bemutathassák alkotásaikat. A

Koós Gábor
linómetszete, X3 (2006)

legjobb műveket a lehetőségek szerint honorálják is. Ehhez azonban kellett egy intézmény is, a Medgyessi Ferenc Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola, valamint egy lelkes támogató, Keresi Ferenc, aki nemcsak a szervezésben, hanem mecénásként, anyagilag is hozzájárult a pályázatok sikeréhez.

Lezárult immár a II. Pályázat és Kiállítás. Jelentősen kibővült a hasonló jellegű iskolák (Eger, Miskolc, Nyíregyháza, Békéscsaba, Szeged) diákjainak részvételével. Jelenleg már folyik a III. Diákpályázat és Kiállítás szervezése, bízva abban, hogy a jelentkezők és a kiállítók száma az országosra és a nemzetközire bővítéssel jelentősen emelkedni fog.

Jelen sorok írójának alkalmá volt a 2005-ös első kiállítás anyaga egy részének, majd a második (2007) teljes anyagának megtekintésére. A látottak alapján feltétlen meg kell említeni, hogy az elsőhöz képest nem csak a pályázatok száma, de a kiállítók ismereteinek tárháza is jelentősen bővült. A résztvevők megismerték a kisgrafika, az ex libris szakmai követelményeit, adottságait, lehetőségeit. Megemlíthető még a témák változatosága, kivitelezése, valamint a tudatalatti élmények szürrealista, néha groteszk megfogalmazásától a majdnem naturalista megvalósításig; az egyvonalas rajztól a bonyolult, formában és gondolatokban gazdag grafikáig.

Örömmel fedeztem fel a mélynyomás különböző válfajait (rézkarc, akvatinta) – amelyek között meglepően érett alkotások is szerepeltek –, valamint a ma már közismertnek számító magasnyomású linómetszet mellett a modern, színes szitanyomatokat. Sajnos a klasszikus fametszettel nem találkoztam, aminek az oka nagy valószínűséggel az, hogy a dúcnak megfelelő fa nehezen beszerezhető.

Felfedezhető volt továbbá, hogy a fiatal kiállítók a tanultak mellett újabb eszközöket és módszereket, valamint új kifejezési formákat is keresnek önkifejezésükre. A jövő és a lehetőség előttük áll; reméljük, hogy a továbbiakban is találkozni fogunk a képzőművészet olykor rögös útját járó fiatalok alkotásaival.

Végezetül meg kell köszönnünk a szervezők nem kevés fáradozását, hogy változó időnkben lehetővé tették e kisgrafikai pályázatok és kiállítások megvalósulását. Nagy László Lázár

EX LIBRIS–KISGRAFIKA KIÁLLÍTÁS DEBRECENBEN

Ízléses, négyoldalas meghívó adta hírül, hogy 2008. január 12-én Debrecenben a Kossuth Lajos Tudományegyetem Baráti Körének Kossuth Klubja kiállítást rendez a budapesti Kisgrafika Barátok Köre művészeinek és gyűjtőinek ex libriseiből. A reprezentatív, szakmai és esztétikai nézőpontból egyaránt nagyszerűen összeállított tárlaton nemcsak a jelenkori, Magyarországon élő és alkotó művészek szerepelnek: Budai Tibor, Imre Lajos, Kerékgyártó László, Köhegyi Gyula, Olexa József, Réti András, Sajtós Gyula, Tavaszi Noémi, Ürmös Péter, Varga Edit, Varga Péter és Vályi Csaba, hanem Csíkszeredáról Imets László, Palicsról Ivanyos Sándor és Szlovéniából Salamon Árpád is. A három jeles exlibris-gyűjtő, Dr. Mayer József, Palásthy Lajos és Szászné Gasztonyi Mária pedig 2-2 tablón mutatták be a különféle mesterek által nekikre készített ex libriseiket. Ízlésfejlesztő és művelődési céljain túl a kiállítás aktualitását az is jelezte, hogy a Kisgrafika Barátok Köre a jövő évben, 2009-ben ünnepli megalakulásának és fennállásának 50. évfordulóját, s ez annak előkészítését is motiválja. Amint a helyi művészek, Szilágyi Imre és a néhai Várkonyi Károly kisgrafikáival illusztrált meghívó jelzi: „A kiállítást megnyitja Király Zoltán, egyetemünk volt hallgatója, költő-műfordító”, akinek ott elhangzott megnyitó beszédéből idézzük az alábbi részletet:

„Örömmel fogadtam a meghívást, hogy bevezessem a látogatókat e kiállítás alkalmával az ex librisek, a kisgrafika varázslatos világába. Amint a meghívó is jelezte, valamikor a Kossuth Lajos Tudományegyetem hallgatója voltam, kerek négy esztendeig, itt kaptam meg irodalom szakos tanári diplomámat, s azt hiszem, nem véletlen, hogy e várost megszerettem. A művészet szeretetét is itt erősítette meg, mélyítette el bennem néhai kedves tanárom, Dr. Koczogh Ákos sok-sok előadása, akitől művészetelméletet tanultunk; így biztosan része van abban, hogy én most itt állok.

Debrecen városának értékes, komoly művészeti hagyományai vannak. Bár most a művészeteknek csupán egy kis területéről, a grafikáról, sőt, a grafikai műfajok közül is csak a kisgrafikáról van szó, mégis, ennek is mélyre nyúlnak a gyökerei. A XVIII. század közepétől a Református Kollégiumban működő tehetséges rézmetsző diákokra gondolunk itt elsősor-

Szilágyi Imre (2008)